DOMSTOLENS DOM
AF 11. MARTS 1975 [1]

Porrini m. fl. mod Det europæiske Atomenergifællesskab og Comont S.p.A. og Bellintani m. fl. mod det europæiske Atomenergifællesskab og Cemi S.p.A. (anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Guidice del Lavaro, Varese

Sag 65/74

Sammendrag

1. Tjenestemænd — sager mod administrationen — personer der kræver status som tjenestemænd eller ansatte i øvrigt bortset fra lokalt ansatte — Domstolens kompetence

(Euratom-traktaten, artikel 152)

2. Tjenestemænd — arbejdsforholdet til Fællesskabet — tilvejebringelse — den nationale rets afgørelse — ingen sådan virkning

1. Euratom-traktatens artikel 152 skal fortolkes således, at den, bortset fra lokalt ansatte, finder anvendelse ikke blot på den, der er tjenestemand eller ansat i øvrigt, men også på den, der gør krav på at falde ind under disse kategorier.

2. Arbejdsforholdet mellem Fællesskabet og tjenestemændene og de øvrige ansatte, bortset fra lokalt ansatte, kan ikke have hjemmel i en national rets afgørelse.

I sag 65/74

angående en anmodning, der i medfør af Euratom-traktatens artikel 150 er indgivet til Domstolen af arbejdsretten i Varese for til brug for de dér verserende retssager mellem

PORRINI M. FL.

mod

DET EUROPÆISKE ATOMENERGIFÆLLESSKAB OG COMONT S.P.A.

1 — Processprog: Italiensk.

og

BELLINTANI M. FL.

mod

DET EUROPÆISKE ATOMENERGIFÆLLESSKAB OG CEMI S.P.A.

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af Euratom-traktatens artikel 152 og dennes anvendelse på personer, der ikke er tjenestemænd ved De europæiske Fællesskaber,

afsiger

DOMSTOLEN

sammensat af: præsidenten R. Lecourt, afdelingsformændene J. Mertens de Wilmars og Mackenzie Stuart, dommerne A. M. Donner, R. Monaco, P. Pescatore, H. Kutscher, M. Sørensen og A. O'Keeffe (refererende),

generaladvokat: G. Reischl
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Sagsfremstilling

Forelæggelseskendelsen og de skriftlige indlæg, der er indgivet i medfør af artikel 21, stk. 2 i protokollen vedrørende statutten for Euratoms Domstol, kan sammenfattes således:

I — Faktiske omstændigheder

1. Vedligeholdelsen og rengøringen af bygninger og installationer ved Euratoms fælles Atomforskningscenter (FFC) er for en del overdraget til lokale firmaer ved entreprisekontrakter.

2. Artikel 33 i bilag F til overenskomsten mellem Euratom og den italienske regering om operettelse af Ispra-institutionen indeholder en pligt for Kommissionen til at sikre, at de ansatte, der beskæftiges af entreprenører, ved entreprisekontrakter om arbejds- og tjenesteydelser

opnår lige så gunstige lønninger, sociale forsorgsydelser og arbejdsvilkår, som gælder for tilsvarende arbejde i den samme regions industrivirksomheder.

3. Den italienske lov nr. 1369 af 1960, der blev udstedt efter indgåelsen af den nævnte overenskomst, indeholder et forbud mod kontrakter, hvorefter entreprenøren kun skal sørge for arbejdspræstationer, og kapital, maskiner og udstyr stilles til rådighed af værksherren. Hvad angår kontrakter, der går ud over blotte arbejdspræstationer, pålægges værksherren og entreprenøren i denne lov en solidarisk forpligtelse til at sørge for, at de ansatte, der beskæftiges af entreprenøren, behandles lige så gunstigt som værksherrens personale.

4. Da denne lov trådte i kraft, fremkaldte den en arbejdskonflikt i Ispra-institutionen, idet arbejderne ved firmaerne CEMI og COMONT hævdede, at loven gjaldt for FFC, at entreprisekontrakterne mellem deres arbejdsgivere og Euratom kun omhandlede arbejdsydelser, idet kapital, maskiner og arbejdsredskaber var Euratom's ejendom, og at disse kontrakter endog var indgået proforma, da arbejderne rent faktisk indgik i FFC's administrative struktur.

Kommissionen afviste denne argumentation men erklærede sig rede til at antage det nævnte personale i successive etaper.

5. I maj 1973 anlagde 43 ansatte ved de førnævnte firmaer sag mod deres respektive arbejdsgivere og Euratom ved retten i Varese med følgende påstand:

a) det statueres i medfør af lov nr. 1369, at sagsøgerne fra begyndelsen af deres arbejdsperiode har været tjenestemænd ved Euratom i lønklasserne C 3 og C 2 med de deraf flydende konsekvenser;
b) subsidiært statueres det, at de har været ansatte ved Euratom-institutionen i kategorie A, gruppe 2, 3. løntrin;
c) mere subsidiært, at Euratom og denne institutions entreprenører, såfremt entreprisekontrakterne ikke skal anses for ulovlige, i medfør af førnævnte lov med tilbagevirkende gyldighed skal tilsikre sagsøgerne en retlig og økonomisk ligestilling med tjenestemændene eller subsidiært de øvrige ansatte ved institutionen i de ovennævnte kategorier;
d) mest subsidiært statueres det, at de har været lokalt ansatte.

6. Euratom har:
— fremsat indsigelse om, at den italienske dommer er inkompetent med hensyn til påstandens afsnit a) og b), hvis afgørelse efter Euratom tilkommer Domstolen, idet en ansættelse som tjenestemand altid skal grundes på en skriftlig udnævnelse, der ikke kan erstattes af en retsafgørelse;
— i en foreløbig realitetsindsigelse gjort gældende, at lov nr. 1369 ikke kan gælde for Euratom, idet den kun gælder for firmaer; hverken Fællesskabet eller FFC kan betegnes som sådanne, da deres formål ikke er økonomisk vinding, der jo er et uadskilleligt led i et firmas virksomhed;
— vedrørende påstandens afsnit c) henvist til overenskomsten mellem Euratom og den italienske regering, der tillader en fravigelse af lov nr. 1369;
— vedrørende påstandens afsnit d) betvivlet sagsøgerens søgsmålsinteresse, idet de faktisk allerede efter den førnævnte overenskomst behandles som lokalt ansatte.

7. Firmaerne CEMI og COMONT har, for så vidt de er berørt, nedlagt samme påstand som Euratom.

8. Efter at have besluttet at forene de to sager traf arbejdsretten i Varese den 18. marts 1974 følgende afgørelse:
— påstandens afsnit c) kan ikke tages til følge, dels fordi lov nr. 1369 ikke finder anvendelse på Euratom, hvilken institution ikke kan betegnes som et firma, dels fordi den førnævnte overenskomst indeholder en bestemmelse, hvorefter der gøres undtagelse fra lov nr. 1369;
— påstandens afsnit d) kan ikke tages til følge, da sagsøgerne ikke i tilstrække-

ligt omfang har godtgjort deres søgsmålsinteresse;

— selv om retten mener, at lov nr. 1369 ikke kan finde anvendelse på Euratom, er det ikke udelukket at påstandens afsnit a) og b) kan tages under påkendelse, idet retten i denne forbindelse skal henholde sig til de for proformaretshandler gældende almindelige grundsætninger, hvorefter proforma- og skinforhold skal bringes til ophør, og den virkelige retsstilling, som disse forhold har skjult, skal træde i stedet herfor.

9. Denne ret har ment det hensigtsmæssigt i henhold til Euratom-traktatens artikel 150 at anmode Domstolen om en præjudiciel afgørelse af følgende spørgsmål:

a) Skal Euratom-traktatens artikel 152 fortolkes således, at retssager mellem Fællesskabet og private, der uden at være Fællesskabets ansatte ikke desto mindre gør krav på denne status, hører under den kompetence, der er tillagt De europæiske Fællesskabers Domstol?

b) Skal et arbejdsforhold mellem Fællesskabet og dettes tjenestemænd og øvrige ansatte undtagelsesfrit og altid have hjemmel i en udnævnelsesakt, eller kan denne akt erstattes af en retsafgørelse, hvori det statueres, at der faktisk består et bestemt arbejdsforhold?

c) Såfremt det foregående spørgsmål besvares bekræftende, kan Domstolen da i medfør af de almindelige regler og grundsætninger i traktaten om oprettelse at Det europæiske Atomenergifællesskab og i vedtægten for tjenestemænd og øvrige ansatte ved Fællesskabet, efter først at have fastslået dets faktiske eksistens, anerkende et direkte arbejdsforhold mellem Fællesskabet og private, der formelt er ansat ved firmaer knyttet til Fællesskabet ved entreprisekontrakter, men som arbejder i lokaler, der tilhører Fællesskabet, og, hvad sagsøgerne i denne sag har hævdet og tilbudt at bevise, anvender materiel, der er stillet til deres rådighed af Fællesskabet, samt handler efter de retningslinjer, der gives dem af Fællesskabets tjenestemænd?

I forbindelse med dette sidste spørgsmål skal retten opfordre Domstolen til at holde sig for øje, at man i denne sag må konstatere, at arbejdstagere, der, selv om de måske betegnes forskelligt, i praksis arbejder side om side i den samme virksomhed og er beskæftiget med det samme eller tilsvarende arbejde, modtager forskellig løn, alt efter om de direkte henhører under Euratom som dette fællesskabs tjenestemænd eller ansatte i øvrigt eller under firmaer, der har indgået entreprisekontrakter med Euratom.

10. Efter at denne retsafgørelse er truffet, har Kommissionen i overensstemmelse med sin meddelelse fuldført ansættelsen af de omhandlede arbejdstagere, således at samtlige sagsøgere i hovedsagen nu har status som lokalt ansatte. Hermed har denne sag dog ikke mistet sin genstand, idet de principale påstande går ud på, at der med tilbagevirkende gyldighed gives sagsøgerne status som tjenestemænd eller som ansatte i øvrigt ved institutionen.

II — Retsforhandlingernes forløb

Forelæggelseskendelsen er registeret på Domstolens justitskontor den 12. september 1974.

I henhold til artikel 21, stk. 2 i protokollen vedrørende statutten for Euratom's Domstol er der indgivet skriftlige indlæg for Kommissionen for De europæiske Fællesskaber af et medlem af dens juridiske tjeneste, G. P. Alessi som befuldmægtiget, og for sagsøgerne i hovedsagen af advokaterne A. Ulgheri, Milano, og A. Merlo, Varese.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen fastslået, at der ikke er behov for forudgående bevisførelse.

III — Sammenfatning af de skriftlige indlæg, der er indgivet i medfør af artikel 21, stk. 2 i protokollen vedrørende statutten for Euratom's Domstol

1. Indlæg fra Kommissionen

a) Om spørgsmålenes antagelse til realitetsbehandling og om deres fortolkning

— *Vedrørende det første spørgsmål:*

Efter Kommissionens opfattelse burde det snarere undersøges, hvorvidt den nationale ret er kompetent, idet et svar, hvorefter artikel 152 ikke kan finde anvendelse, ikke nødvendigvis medfører, at en sådan kompetence må anerkendes.

— *Vedrørende det andet spørgsmål:*

Kommissionen mener, at dette spørgsmål kun bør besvares, såfremt det spørgsmål besvares således, at den forelæggende ret er kompetent. I modsat fald vil spørgsmålet om, hvorvidt en retsafgørelse kan træde i stedet for udnævnelsesakten i pr. definition miste sin betydning for retssagen ved den forelæggende ret, idet den omhandlede retsafgørelse i så fald kun vil kunne afsiges af Domstolen. Ganske vist tilkommer det efter Domstolens praksis den nationale ret at tage stilling til relevansen af de forelagte spørgsmål. Men i artikel 150 bestemmes det udtrykkeligt, at forelæggelsen af et præjudicielt spørgsmål kun kan ske, såfremt den fortolkning af fællesskabsretten, som Domstolen anmodes om, er en nødvendig forudsætning for den nationale rets afgørelse. Det må derfor være udelukket, at den nationale ret, når den ikke er kompetent efter fællesskabsretten, tager stilling til spørgsmålet og dermed også, at den henviser det til Domstolen i form af en anmodning om en præjudiciel afgørelse. I modsat fald ville Domstolen i form af en præjudiciel afgørelse foregribe den dom, som den eventuelt senere skulle afsige i medfør af sin enekompetence.

— *Vedrørende det tredje spørgsmål:*

Da den forelæggende ret synes at tage det for givet, at Domstolen har kompetence til at statuere i denne sag, og da den ganske har overset det egentlige formål med en præjudiciel forelæggelse, medfører også dette spørgsmåls formulering, at Domstolen anmodes om en forhåndsudtalelse, uden at formkravene til et direkte søgsmål er iagttaget, og uden at de administrative klageveje er udtømt. Bortset herfra synes spørgsmålet snarere at angå en konkret anvendelse af fællesskabsretten end en generel fortolkning af denne. Følgelig bør dette spørgsmål ikke tages under realitetspåkendelse, medmindre det første spørgsmål besvares således, at den forelæggende ret er kompetent, og det bør præciseres, at en eventuel retsafgørelse, der skal træde i stedet for udnævnelsesakten, under ingen omstændigheder skal træffes af Domstolen men af den nationale ret; endelig bør henvisningerne til sagens konkrete punkter adskilles fra de egentlige fortolkningsproblemer vedrørende fællesskabsretten.

b) Vedrørende realiteten

— *Om det første spørgsmål:*

Spørgsmålet går ud på, om EKSF-traktatens artikel 152 i retssager mod Fællesskabet kan finde anvendelse på personer, der kræver status som tjenestemænd eller som ansatte i øvrigt ved en institution (den forelæggende ret har anset kravet om status som lokalt ansat grundløst og har ikke taget det til følge), og det rejser problemet om den nationale rets kompetence. Spørgsmålet om, hvorvidt den nationale ret er kompetent, må besvares benægtende, da internationale organisationer altid har holdt konflikter af arbejdsretlig karakter uden for de nationale domstoles kompetence, og udelukkende afhængigt af graden af deres institutionalisering, forelagt dem for særlige retsinstanser som De forenede Nationers eller ILO's administrative domstole eller for særlige interne ad hoc-udvalg som Europarådets i den hensigt at forhindre med-

lemsstaterne i, selv indirekte, at gribe ind i deres interne organisation. Den omstændighed, at der ingen ad hoc-organer findes, medfører ikke, at de nationale retter er kompetente, idet denne er udelukket ved, at organisationen er indrømmet immunitet; derimod medfører det, at eventuelle tvister er underkastet kontrol, som udøves af organisationens administrative myndighed ad tjenestevejen eller på frivilligt grundlag.

I EØF- og Euratom-traktaten er der for offentligt ansatte skabt en særskilt og fuldstændig retslig beskyttelse, der varetages af Domstolen. Euratom-traktatens artikel 152 finder anvendelse i retssager mellem Fællesskabet og dets ansatte, dvs. tjenestemænd, øvrige ansatte (bortset fra lokalt ansatte), fhv. tjenestemænd i sager angående f.eks. pensionsordningen, andre, der er berettiget efter denne ordning, og, efter Domstolens praksis, ansøgere til en ekstern udvælgelsesprøve. Kun ved en særdeles anstrengt fortolkning kan man nå til det resultat, at personer, der på samme måde som sagsøgerne i hovedsagen ikke har nogen formel forbindelse til Fællesskabet, kan betragtes som »ansatte« eller »personer omfattet af vedtægten«. Under alle omstændigheder er Domstolen kompetent efter Euratom-traktatens artikel 148, stk. 3, der indeholder en almindelig regel om domstolskontrollen med forvaltningen i Fællesskabet, idet de pågældende for så vidt angår undladelser kan klage til Domstolen over Kommissionens adfærd, såfremt denne ikke har truffet en beslutning om at udnævne dem til tjenestemænd.

Hvis Domstolen mener, at ordlyden i Euratom-traktatens artikel 152 udgør en uoverstigelig hindring, har Kommissionen foreslået, at den på grundlag af den fælles ret i medfør af nævnte traktats artikel 148, stk. 3, bekræfter, at den er kompetent i en sag af den type, som er nævnt af retten i Varese; Kommissionen mener altså, at det første spørgsmål bør besvares bekræftende. Den har desuden tilladt sig at påpege, at det, såfremt Domstolen svarer benægtende i medfør af artikel 148, synes nødvendigt at præcisere, at nationale domstole ikke efter fællesskabsretten er kompetente i sådanne sager.

— *Om det andet spørgsmål:*

Hvad angår tjenestemænd synes det indlysende, at svaret må være benægtende.

Kun den, der har modtaget en udnævnelse, kan betragtes som tjenestemand, hvilket udelukker, at et faktisk stillingsforhold kan opnå retlig gyldighed ved en judiciel afgørelse. Teorien om den faktiske tjenestemand, der er udviklet i forvaltningsretten, går ud på, at akter, som den pågælende i denne egenskab har udfærdiget, inden for veldefinerede grænser anerkendes som gyldige, men den berører ikke retsforholdet mellem administrationen og de pågældende. Domstolen har i sin praksis anerkendt dette princip for tjenestemænds vedkommende.

De øvrige ansatte ved institutionen ansættes imidlertid i almindelighed ved kontrakt. Fastansættelsen følger efter en prøvetid (artikel 90 i vilkårene for de øvrige ansatte i Fællesskabet). Men af disse vilkårs artikler 87, 91, 92, 93 og 97, der henviser til de tilsvarende vedtægtsbestemmelser for tjenestemænd, fremgår, at begrebet ansat ved en institution, i det omfang, det har retlig relevans, selv om der ligger en kontrakt til grund for den oprindelige tilknytning, kan sidestilles med begrebet tjenestemand, og det henhører altså ikke under privatretten. Fastansættelse kan kun ske i medfør af en forvaltningsakt fra Fællesskabet; kontrakten synes altså ikke i sig selv at være en garanti for en fuldstændig ansættelse. Det er altså uklart, hvilken rolle denne kontrakt egentlig spiller i det indbyrdes retsforhold. Hvis den skulle spille en afgørende rolle, ville man på baggrund af den internationale privatret og særligt ud fra den betydning, som stedet for kontrakters indgåelse eller opfyldelse har som tilknytningskriterium, nødvendigvis nå til det resultat, at man i konflikter måtte gribe til forskellige nationale retsordener

afhængigt af den ansattes nationalitet, således at det indbyrdes forhold ville være underkastet forskellige regelsæt, hvilket er uacceptabelt i betragtning af, at de nævnte ansatte kun kan besætte stillinger, der er medtaget i Fællesskabernes organisationsplan.

Ser man på lokalt ansattes retsforhold, kan det modsætningsvis sluttes, at denne opfattelse er velbegrundet; lokalt ansatte skal nemlig ikke optage stillinger, der er medtaget i Fællesskabernes organisationsplan, idet deres tilknytning til Fællesskabet er af kontraktlig karakter og underkastet de gældende nationale retsordener, og arbejdskonflikter henhører under de nationale domstoles kompetence (vilkårenes artikler 79-81).

Dommerne kan altså ikke, som det undertiden er tilfældet i privatretten, skabe en tilknytning af offentligretlig karakter ved at erstatte parternes medvirken med et ufravigeligt retskrav. En persons ansættelse ved en institution på den måde, at der indgås en kontrakt og foretages fastansættelse, henhører udelukkende under den administrative myndigheds område på samme måde som for tjenestemændenes vedkommende. For det tilfælde at Domstolen skønner det hensigtsmæssigt at tage stilling til dette spørgsmål, har Kommissionen følgelig foreslået at besvare det benægtende.

— *Om det tredje spørgsmål:*

Som en følge af Kommissionens forslag til Domstolen om besvarelsen af de to første spørgsmål, mener den, at dette tredje spørgsmål er blevet uden genstand. Imidlertid har den ønsket at påpege, at det er tvivlsomt, om den forelæggende ret med føje kan hævde, at der i samtlige retsordener findes et fælles almindeligt princip, der skulle indebære, at de omhandlede entreprisekontrakter er ugyldige, og at retten nødvendigvis må skabe en direkte retlig forbindelse mellem værksherren og de arbejdstagere, som entreprenøren beskæftiger, fordi de nævnte kontrakter var indgået proforma eller, mere præcist, gav indtryk af en tilknytning, der ikke eksisterede, og at den italienske lovgivning uden videre skulle have overtaget dette princip uden afgørende ændring. Kontrakter af denne type anvendes i alle medlemsstaterne bortset fra Italien (måske dog også i Italien uden for anvendelsesområdet for lov nr. 1369).

Under alle omstændigheder er det ikke godtgjort, at det arbejde, som sagsøgerne i hovedsagen har udført, svarer til det, der udføres af institutionens tjenestemænd eller øvrige ansatte, idet deres nylige engagement som lokalt ansatte kunne tyde på det modsatte.

2. Indlæg fra sagsøgerne i hovedsagen

Gennem mange år er de beskæftigede i virksomheder, som kontraherer om værksleje, blevet lønnet betydeligt ringere end dem, der er direkte ansat ved fællesskabsinstitutionen, selv om de har udført samme arbejde. De sagsøgte firmaer har været indskudt som proformaenheder med en unyttig og ulovlig mellemkommende funktion mellem deres ansatte og Euratom, der er den egentlige modtager af deres arbejdsydelse.

Hvad angår kompetencespørgsmålet, er det udtrykkeligt bestemt i artikel 32 i bilag F til lov nr. 906 af 1. august 1960, at »enhver retssag, der udspringer af arbejdsforhold, skal afgøres efter herom gældende italiensk lovgivning«. Det drejer sig ikke, som af Euratom anført, om at skabe en organisk forbindelse i denne sag men om for de pågældende arbejdstagere konkret at opnå en økonomisk og retlig status, der svarer til den, som tilkommer de ansatte, der direkte er knyttet til Fællesskabet og udfører samme arbejde.

Uanset om Domstolen skulle være kompetent, bør italiensk lovgivning anvendes, da Euratom faktisk må betragtes som et firma i den i lov nr. 1369 forudsatte betydning.

— *Vedrørende det første spørgsmål:*

Selv om det i Euratom-traktatens artikel 152 bestemmes, at Domstolen har kompetence til at afgøre alle tvister mellem Fællesskabet og dets ansatte, præciseres det dog, at denne kompetence skal udøves »med de begrænsninger og på de betingelser, der er fastsat i vedtægten for dets tjenestemænd, eller som fremgår af de ansættelsesvilkår, der gælder for dets øvrige ansatte«. Heraf følger, at der, når det af en særlig overenskomst som den, der er indgået mellem den italienske regering og Euratom (førnævnte artikel 32), fremgår, at den lokale domsmyndighed skal afgøre tvister i arbejdsforhold, kun kan alægges sag ved denne retsinstans. Det er irrelevant, at administrationen ikke har anerkendt, at arbejdstagerne har status som tjenestemænd eller øvrige ansatte.

— *Vedrørende det andet spørgsmål:*

Der kan forekomme faktiske arbejdsforhold i særlige tilfælde. Hvis Kommissionen ikke vil anerkende retten til den krævede status for den, der har godtgjort at opfylde samtlige stillede betingelser, kan den pågældende opnå denne status ved en anerkendelse ad rettens vej på samme måde og af de samme grunde som dem, en privatperson kan påberåbe sig, når han gør sine egne rettigheder gældende over for staten.

— *Vedrørende det tredje spørgsmål:*

Det kan ikke bestrides, at Domstolen, i hvert fald hvad angår private, har kompetence til af fastslå, hvilke betingelser der skal være opfyldt for erhvervelse af de rettigheder, der er knyttet til udøvelsen af en bestemt funktion. Men det må være den italienske ret, der tager stilling til spørgsmålet, om sagsøgerne i hovedsagen er berettiget til en ny status, til efterbetalinger og til oprettelse af en direkte tilknytning til Fællesskabet.

Under den mundtlige sagsbehandling har sagsøgerne i hovedsagen, repræsenteret af advokat A. Ulgheri, Milano, og Kommissionen, repræsenteret af sin befuldmægtigede, G. P. Alessi, den 6. februar 1975 afgivet mundtlige indlæg.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 25. februar 1975.

Præmisser

1 Ved kendelse af 18. marts 1974, der er indgået til Domstolens justitskontor den 12. september s.å., har arbejdsretten i Varese anmodet Domstolen om at træffe en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 152 i traktaten om oprettelse af Euratom og denne bestemmelses anvendelse på personer, der ikke har status som tjenestemænd eller øvrige ansatte ved De europæiske Fællesskaber;

2 disse spørgsmål er rejst i forbindelse med 2 retssager om, hvorvidt ansatte i lokale firmaer, der har indgået entreprisekontrakter med Det fælles Atomforskningscenter i Ispra om vedligeholdelse og rengøring af anlægget, skal have anerkendt status som tjenestemænd eller øvrige ansatte ved Euratom;

3 det fremgår af forelæggelseskendelsen, at sagsøgerne i hovedsagen har gjort indsigelse mod, at de gennem adskillige år ikke er blevet behandlet på samme måde som det personale, der er direkte ansat af Fællesskabet, selv om de har udført samme arbejdsopgaver, og de sagsøgende arbejdstagere har under sagerne krævet status som tjenestemænd i lønklasse C 3 og C 2 eller som ansatte ved institutionen i kategori A, gruppe 2, 3. løntrin med tilbagevirkende gyldighed fra den dag, hvor deres arbejdsydelse påbegyndtes;

4 sagsøgte i hovedsagen har bestridt den nationale rets kompetence og gjort gældende, at det omhandlede krav henhører under Domstolens kompetence, idet en ansættelse som tjenestemand altid skal ske på grundlag af en udnævnelsesakt, som en retsafgørelse ikke kan træde i stedet for;

5 på denne baggrund spørges det først, om Euratom-traktatens artikel 152 skal fortolkes således, at retssager mellem Fællesskabet og private, som uden at være dets ansatte ikke desto mindre kræver denne status, henhører under Domstolens kompetence;

6 i denne artikel er det bestemt, at »Domstolen har kompetence til at afgøre alle tvister mellem Fællesskabet og dets ansatte med de begrænsninger og på de betingelser, der er fastsat i vedtægten for dets tjenestemænd, eller som fremgår at de ansættelsesvilkår, der gælder for dets øvrige ansatte«;

7 vedtægten omhandler »tjenestemænd«, der ansættes under de heri fastsatte betingelser;

8 »ansættelsesvilkårene« gælder også dels for »midlertidigt ansatte og hjælpeansatte«, for hvem der fastsættes rettigheder svarende til tjenestemændenes, dels for »lokalt ansatte« (ansættelsesvilkårenes afsnit IV), hvis arbejdsvilkår (artikel 79, litra a, b og c) fastsættes »på grundlag af de ordninger og sædvaner, der er gældende på det sted, hvor den ansatte gør tjeneste«;

9 i medfør af vedtægtens afsnit VII har Domstolen kompetence til af afgøre enhver tvist vedrørende tjenestemændene;

10 i medfør af »ansættelsesvilkårene« artikler 46, 73, 83 og 97 gælder vedtægtens afsnit VII analogt for øvrige ansatte bortset fra lokalt ansatte;

11 da arbejdsvilkårene for tjenestemænd og øvrige ansatte bortset fra lokalt ansatte er fastsat i vedtægten eller i »ansættelsesvilkårene«, henhører retssager i forbindelse med disse vilkår i medfør af Euratom-traktatens artikel 152 udelukkende under Domstolens kompetence, hvorimod arbejdsvilkårene for lokalt ansatte fastsættes på grundlag af national ret og kan gøres til genstand for sagsanlæg ved nationale domsmyndigheder;

12 i denne sag har den nationale ret allerede benyttet sin kompetence, hvad angår kravet fra de af sagsøgerne, der ønsker at blive anerkendt som lokalt ansatte, og den har kun forelagt Domstolen en anmodning om fortolkning vedrørende kravet fra de af sagsøgerne, der ønsker sig tillagt samme rettigheder, som er forbeholdt tjenestemænd og øvrige ansatte bortset fra lokalt ansatte;

13 eftersom de omhandlede rettigheder er anerkendt af vedtægten, skal Euratom-traktatens artikel 152 under disse omstændigheder fortolkes således, at den, bortset fra lokalt ansatte, finder anvendelse ikke blot på den, der er tjenestemand eller ansat i øvrigt, men også på den, der gør krav på at falde ind under disse kategorier;

14 videre spørges det, om arbejdsforholdet mellem Fællesskabet og tjenestemændene og de øvrige ansatte altid og uden undtagelse skal have hjemmel i en udnævnelsesakt, eller om en retsafgørelse, der fastslår eksistensen af et vist faktisk arbejdsforhold, kan træde i stedet for denne akt;

15 i betragtning af svaret på det første spørgsmål må der svares således, at arbejdsforholdet mellem Fællesskabet og tjenestemændene eller de øvrige ansatte bortset fra lokalt ansatte ikke kan have hjemmel i en national rets afgørelse;

16 som følge af svaret på det foregående spørgsmål er der ikke behov for at undersøge det tredje spørgsmål.

Vedrørende sagsomkostningerne

17 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres;

da retsforhandlingerne i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser,

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, som arbejdsretten i Varese ved kendelse af 18. marts 1974 har forelagt den, for ret:

1. **Euratom-traktatens artikel 152 skal fortolkes således, at den, bortset fra lokalt ansatte, finder anvendelse ikke blot på den, der er tjenestemand eller ansat i øvrigt, men også på den, der gør krav på at falde ind under disse kategorier;**

2. **arbejdsforholdet mellem Fællesskabet og tjenestemændene eller de øvrige ansatte, bortset fra lokalt ansatte, kan ikke have hjemmel i en national rets afgørelse.**

Lecourt Mertens de Wilmars Mackenzie Stuart Donner Monaco

Pescatore Kutscher Sørensen O'Keeffe

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 11. marts 1975.

A. Van Houtte
Justitssekretær

R. Lecourt
Præsident